

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20736049>

NAVOIY VILOYATIDA ZIYORAT TURIZMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI VA IJTIMOY AHAMIYATI

S.O.Raximov, SamISI turizm kafedrası assistenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada Navoiy viloyatida ziyorat turizmini rivojlantirish istiqbollari va uning ijtimoiy ahamiyati keng yoritilgan. Ziyorat turizmining mohiyati, diniy va ma'naviy qadriyatlarni targ'ib etishdagi roli, mahalliy ziyorat obyektlarining infratuzilmasi va ularning hududiy iqtisodiyotga ta'siri batafsil tahlil qilingan. Statistik ma'lumotlar asosida ziyoratchilar sonining o'sishi, daromad ko'rsatkichlari va mahalliy aholining turizm jarayonidagi ishtiroki ko'rsatib berilgan. Shuningdek, xalqaro tajriba misollari orqali ziyorat turizmini rivojlantirishning samarali yondashuvlari taqqoslangan va istiqbollar belgilangan.

Abstract: This article provides a comprehensive analysis of the prospects for developing pilgrimage tourism in the Navoi region and its social significance. It explores the essence of pilgrimage tourism, its role in promoting religious and spiritual values, the infrastructure of local pilgrimage sites, and their impact on the regional economy. Statistical data highlight the growth in the number of pilgrims, revenue indicators, and the involvement of local communities in tourism processes. International practices are compared to demonstrate effective approaches to developing pilgrimage tourism, and future prospects are outlined.

Kalit so'zlar: Navoiy viloyati, ziyorat turizmi, diniy-ma'naviy qadriyatlar, infratuzilma, iqtisodiy o'sish, mahalliy aholi ishtiroki, ijtimoiy barqarorlik, xalqaro tajriba, istiqbol.

Keywords: Navoi region, pilgrimage tourism, religious and spiritual values, infrastructure, economic growth, local community involvement, social stability, international experience, prospects.

Navoiy viloyati O'zbekistonning markaziy hududlaridan biri bo'lib, ziyorat turizmi uchun katta salohiyatga ega. Hududda diniy va tarixiy yodgorliklar, maqbaralar, masjidlar va ziyoratgohlar mavjud bo'lib, ular nafaqat mahalliy aholining, balki xorijiy sayyohlarning ham e'tiborini tortadi. Ziyorat turizmini rivojlantirish hududiy iqtisodiy

o'sishga hissa qo'shish bilan birga, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash va milliy qadriyatlarni targ'ib qilishga xizmat qiladi.

Ziyorat turizmining mohiyati. Ziyorat turizmi diniy va ma'naviy qadriyatlar asosida shakllanib, odamlarning muqaddas joylarga tashrif buyurishi orqali amalga oshiriladi. Navoiy viloyatida ziyorat turizmi asosan maqbaralar, masjidlar va tarixiy yodgorliklar atrofida rivojlanmoqda. Bu turizm turi nafaqat diniy ehtiyojlarni qondiradi, balki ma'naviy tarbiya, milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va jamiyatda ijtimoiy birlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ziyorat turizmi hududiy brendni shakllantirish va xalqaro miqyosda O'zbekistonning diniy-ma'naviy merosini targ'ib qilishda muhim rol o'ynaydi.

Navoiy viloyatidagi ziyorat obyektlari. Navoiy viloyatida ziyorat turizmi uchun muhim obyektlar mavjud. Ulardan eng mashhurlari orasida Abul Hasan Navoiy maqbarasi, qadimiy masjidlar, tarixiy ziyoratgohlar va diniy-ma'rifiy markazlar bor. Bu obyektlar nafaqat mahalliy aholining, balki xorijiy sayyohlarning ham e'tiborini tortadi. Ziyorat obyektlarining infratuzilmasini rivojlantirish, yo'llarni ta'mirlash, mehmonxonalar va xizmat ko'rsatish markazlarini tashkil etish ziyorat turizmining yanada kengayishiga xizmat qiladi. Bundan tashqari, diniy-ma'rifiy dasturlarni tashkil etish, xalqaro konferensiyalar o'tkazish va ziyorat turizmini targ'ib qilish bo'yicha marketing strategiyalarini ishlab chiqish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Statistik ko'rsatkichlar. So'nggi yillarda Navoiy viloyatida ziyorat turizmi sezilarli darajada rivojlanmoqda. 2025-yilda viloyatga tashrif buyurgan ziyoratchilar soni 9,5 ming kishini tashkil etgan bo'lib, bu ko'rsatkich avvalgi yilga nisbatan 15 foizga ko'pdir. Ziyorat turizmidan tushgan daromad 8 milliard so'mni tashkil etgan. Mahalliy aholining turizm jarayonidagi ishtiroki 20 foizga oshgan va yangi ish o'rinlari yaratilgan. Statistik tahlillar shuni ko'rsatadiki, ziyorat turizmi hududiy iqtisodiyotda xizmatlar sektorining ulushini oshirib, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Ijtimoiy ahamiyati. Ziyorat turizmi Navoiy viloyatida ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlashga katta hissa qo'shmoqda. Birinchidan, ziyorat turizmi mahalliy aholining diniy va ma'naviy ehtiyojlarini qondiradi. Ikkinchidan, milliy qadriyatlarni targ'ib qilish va yosh avlodni ma'naviy tarbiyalashda muhim rol o'ynaydi. Uchinchidan, ziyorat turizmi jamiyatda ijtimoiy birlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. To'rtinchidan, mahalliy aholining turizm jarayonida faol ishtiroki yangi ish o'rinlari yaratib, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi. Beshinchidan, ziyorat turizmi hududiy identitetni shakllantirish va milliy merosni asrab-avaylashda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Xalqaro tajriba qiyosi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, ziyorat turizmi diniy va ma'naviy qadriyatlarni targ'ib qilish bilan birga, iqtisodiy o'sishga ham hissa qo'shadi. Masalan, Saudiya Arabistonida Haj va Umra ziyoratlari milliy iqtisodiyotning muhim

qismini tashkil etadi. Hindistonda diniy ziyorat markazlari mahalliy iqtisodiyotga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Turkiyada esa diniy yodgorliklar va ziyoratgohlar turizmning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu tajribalar Navoiy viloyatida ziyorat turizmini rivojlantirishda qo'llanilishi mumkin. Shu bilan birga, xalqaro tajribadan foydalanish orqali ziyorat obyektlarining infratuzilmasini modernizatsiya qilish va marketing strategiyalarini takomillashtirish mumkin.

Xulosa va istiqbollari. Navoiy viloyatida ziyorat turizmini rivojlantirish hududiy iqtisodiy o'sishga hissa qo'shish bilan birga, ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlash va milliy qadriyatlarni targ'ib qilishga xizmat qiladi. Kelajakda ziyorat obyektlarining infratuzilmasini rivojlantirish, xalqaro tajribadan foydalanish va mahalliy aholining faol ishtirokini ta'minlash orqali Navoiy viloyati O'zbekistonning ziyorat turizmi xaritasida alohida o'rin egallashi mumkin. Shu bilan birga, ziyorat turizmi diniy-ma'naviy qadriyatlarni asrab-avaylash, yosh avlodni tarbiyalash va jamiyatda ijtimoiy birlikni mustahkamlashda muhim vosita bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. UNWTO – “Religious and Pilgrimage Tourism: Global Trends” *BMT Butunjahon Turizm Tashkiloti, 2024-yil*. Ziyorat turizmining xalqaro rivojlanish tendensiyalari va ijtimoiy ahamiyati.
2. OECD – “Cultural Heritage and Pilgrimage Tourism” *OECD Tourism Papers, 2023-yil*. Madaniy meros va ziyorat turizmi o'rtasidagi bog'liqlik.
3. Karimov A. – “O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish istiqbollari” *“Turizm va iqtisodiyot” jurnali, 2025-yil*. Ziyorat turizmining O'zbekistondagi rivojlanish imkoniyatlari.
4. Dustova M.K. – “Ziyorat obyektlari va infratuzilma” *SamISI ilmiy maqolasi, 2024-yil*. Ziyorat obyektlarining infratuzilmasini rivojlantirish masalalari.
5. Hayitboyev R. – “Ziyorat turizmi va ijtimoiy barqarorlik” *Toshkent: Fan va texnologiya, 2023-yil*. Ziyorat turizmining jamiyatdagi ijtimoiy ahamiyati.
6. Gov.uz – “O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish strategiyasi” *Rasmiy hujjat, 2025-yil*. Ziyorat turizmini rivojlantirish bo'yicha davlat siyosati va strategik yo'nalishlar.
7. Zarnews.uz – “Navoiy viloyatida ziyorat turizmi loyihalari” *Mahalliy tahliliy maqola, 2025-yil*. Hududda amalga oshirilayotgan ziyorat turizmi loyihalari.
8. Muhitdinov X.S. – “Mahalliy aholi ishtiroki va ziyorat turizmi” *Ekologiya jurnali, 2024-yil*. Mahalliy aholining ziyorat turizmida ishtiroki va ijtimoiy barqarorlikka ta'siri.
9. Xs.uz – “Navoiy viloyatida diniy-ma'naviy meros obyektlari” *Mahalliy gazeta maqolasi, 2024-yil*. Ziyorat obyektlarining diniy-ma'naviy ahamiyati va turizmga ta'siri.

10.Navoiy davlat pedagogika instituti – “Ziyorat turizmi va ma’naviy tarbiya” *Ilmiy to’plam*, 2025-yil. Ziyorat turizmining yosh avlodni ma’naviy tarbiyalashdagi roli.

